

СРЂАН ВУЧИНИЋ

ЗЛОСАН ПРВИ

– Обрати пажњу, дубина је знатна у овом случају, апарати нам показују 144 лунарне стопе. Пожури, у питању је женска особа раних средњих година, у деликатном је положају... У реду је, упамтио сам, све сам упамтио! свеједно, глас командира пирује по мојим бубним опнама све време док хитам ка месту акцидента, опремљен ужадима и ланцима, гуменим хватаљкама и чакљама. За нешто више од двадесет минута, спуштам се на свега пар метара од назначене локације, и видим, још из даљине, добродрећу бринету укљештену, заробљену у властитом кошмару. У истом моменту разабирем све: она сања да је у сношају са шлампавим љубавником изненада ухватио вагинални грч, док њен муж, који се ту задесио, као цвекла црвен од беса, безуспешно покушава да их раздвоји. Тешка ноћна мора, исцрпљујуће дуга; гледам је док јечи, скупљају се и развлаче њене црначки пуне, чулне усне, тражећи помоћ. Прилазим рутинирано, убризгавам јој адреналинску инјекцију, влажном крпом масирам јој врат и лице. Најзад, конопцима је везујем око струка и груди, вучем је нагоре успут је шамарајући и поливајући студеном водом. Извлачим је сигурно из тог живог блата које је претило да је прогута; с муком, расплиће се већ и сама из паучине сновиђења, гледа ме неповерљиво, као воајера на дужности. Хвала вам, успева некако да процеди, још увек непомична, констернирана. Противкошмарна-спасилачка служба, даноноћно вама на услузи! салутирам одсечно, и већ у следећем трену окрећем се од расањене лепотице, затегнутим лествицама журно се успињем из тог кратера на површину јаве. Враћам се изможден у моју небодерску келију да довршим поноћну ужину док се још није убјавила; да окусим макар кришку окрепљујућег сна до новог хитног позива, новог

„акцидента” отеловљеног у Громовниковом баритону који ми да-
ноноћно сврдла кроз главу из претећих бубица-слушалица, трајно
настањених у мојим ушним шкољкама.

Седамнаест дугих година запослен сам у ПрКоСС-у (Про-
тивкошмарној спасилачкој служби), практично од тренутка њеног
оснивања, као истуреног одељења при Градском секретаријату за
здравље. Не бојте се, нећу вам се овде жалити на мизерну плату,
ни на нечувене, хоћу рећи катастрофалне услове за рад; па ни на
прекоре које трпим од моје вечито џангризаве жене у казнионици
нашег мучног, бездетног брака – пород ми није важан, ти си ми
важан! сикће ми често на ухо њену омиљену успаванку, то није
посао, то је бедно плаћена лудост! боље да сам се за робијаша
удала, за плаћеног убицу, макар бих знала где је и чиме се занима,
а не за кошмароспасиоца, дипломираног сејача магле! Узалуд на-
стојим да јој докажем узвишеност моје мисије, неретко том при-
ликом од брачног друга зарадим и по коју ћушку, што се касније
расцвета у разнобојну масницу. Сиђи ми само у сан, жгољавко је-
дан, прети ми кажипрстом, кости ћу ти поломити! Срећом, те ова
црвенкоса џамбас-жена кошмара и нема, махом спава без сно-
ва, као заклана... Нећу вам се тужити ни на нашу лилипутанску,
клаустрофобичну гарсоњеру на двадесет и седмом спрату Капија
града, са које, као са вечито љуљајуће осматрачнице, стрепећи
вребам немарно расуто двомилионско насеље и чкиљава светла
како се у њему сваке вечери гасе, пуштајући демоне помрчине
да се прикраву немарним сневачима. (Ту сам гарсоњеру, након
десет година службе, добио од Градске стамбене комисије „за са-
мопрегоран рад и свакодневно излагање опасностима у борби за
очување ониричке хигијене и здравља наших суграђана”). Ни на
пријатеље вам се нећу жалити, који се од младости проредише
као чумом однесени, и тек понеки ме препозна, маше ми с трото-
ара, са друге стране авеније, али увек у журби, вичући, гестику-
лирајући како ће ми се неизоставно већ сутра јавити, но као да су,
сем Громовника, милозвучног командира бригаде, сви други мој
телефон заувек изгубили.

Па ипак, остајем, као Сизиф за његов пијани камен, везан за
мој фантомски позив, немајући ни сам објашњивих разлога за то
– нека незнана сила њему ме вуче, попут дубине вртлога коју на-
час угледате у раширеним зеницама жене што вам је суђена.

Одмор, макар и најкраћи, био ми је потребан након море
те средовечне прелјубнице. Три фртаља идућег сата у сну сам
без снова, кући без прозора, слепој за слике, светла и сенке моје

душе. Буди ме хистерични писак из бубица, Громовник наређује да се хитно спустим на дубину од готово двеста стопа. У питању је, каже, мушкарац у педесетим, из медија познати „контроверзни бизнисмен”: градио је свој позамашни капитал доводећи брзо и лако све фабрике којима је управљао под стечај, узимајући их затим у бесцење. Спуштам се уским каналима кроз тмину, гаџам мутљагом, лепљивим попут телеса какве хидре. Налазим га усред његовог кошмара, адски језивог чак и за фукару таквог калибра: го, као од мајке рођен, окружен је својим радницима, десетинама њих, побеснелих фурија, подивљалих џукела у замазаним модрим кецељама. Читава је ова сцена његовог сна нема, као да је тон намерно искључен, једино, из неке километарске даљине, допиру стишани али рески откуцаји зидног сата, тик-так, тик-так... И онда, тај задргли крпељ, са титулом успешног привредника, спушта махинално поглед надолу, и врисне ужаснуто, неконтролисано – тамо где су почивале његове незајажљиве гениталије, сада се цери празнина, удубљење боје усирене крви. Зидни сат чији откуцаји парају наркотичку тишину, тек сада то види, склопљен је од његових ампутираних расплодних органа: усправни уд је сказаљка, а лоптасти садржаји мошњи бројчаници те настране клепсидре која казује да је његово време управо истекло... Колебам се неки тренутак, најрадије бих га оставио ту, да иструне у агонији властите сноволвке. Па ипак, посао је посао. Обавијам га ланцима, качим гумене куке за пазухе и листове његове љигаве, здепасте телесине, извлачим га наглим покретима на обалу јаве, затим га шамарам грубо, безобзирно... Видим убрзо, биће овде посла и за колеге из Хитне медицинске, укочена лева рука и отежано дисање говоре ми да је мој клијент по свој прилици доживео срчани удар. Срећом, то више није моја брига, позвао сам их, и већ хитам дому своје да се што пре потопим у каду до браде, настојећи да сперем са себе нечист ове оловне ноћи; да бих се потом, криомице, увукао у топлу постељу уз бок моје жене, чије претеће мрмљање у сну и ноћас постаје моја успаванка.

Често сатима гледам на интернету како овај наш посао раде колеге у иностранству. Дивим се обучености, техничкој усавршености и ефикасности противкошмарних служби у Њујорку, Лондону, Токију и другим метрополама света. Питам се понекад, на шта би личили данашњи мегалополиси без нас, које негде зову *Nightmare Fighting Department* (NFD), негде *Servizio di soccorso anti incubo* (SSAI), а негде само *Der Antialbtraumrettungsdienst*? Да ли би људи, претпоставимо ли неко наше дуже одсуство, уопште смели живети у њима, тим непрегледним спаваоницама страве?

А у овим нашим крајевима, наравно, све се ради уз помоћ штапа и канапа, са дотрајалом, често неупотребљивом техником, са оскудним људством и организацијом која је, као што рекох, очајна. Све то нас, опет, приморава да се ослоњемо на инвентивност, каткад на оригиналне и непоновљиве „трикове”, на све оне довитљивости духа које наше колеге-спасиоци у технолошким Аркадијама развијеног Запада не би могли ни замислити. Јер чупање из кошмара нису само ланци, куке и конопци, ни адреналинске инјекције, ни згодни дланови за шамарање – у сваком иоле префињенијем случају оно захтева и моћи убеђивања, сугестије, чак и емпатију са душевним ентеријером сневача. На извештан начин, оно подсећа на древну „бабичку” вештину коју је мудри Сократ својевремено практиковао. Но, за разлику од порађања идеја, божанских и вечних, ми доносимо на јаву тек разбуђеног човека, несавршеног и смртног, окуженог издајничким задахом излучевина његовог тела. Па и ту је свако ново чупање, свако порађање из слузаве роднице кошмара, барем за моју маленкост, равно Чуду, ослушкивању велике Тајне, чију праву, целовиту мелодију можемо тек домаштавати.

Наредна двадесет и четири часа, законом прописана за предах припадника наше службе, проводим у дремању и излежавању, повремено прекиданим понеком кратком, хировитом препирком са мојом риђокосом Ксантипом. Али, ево, и тај нам дан пролази хитро као чунак на води, и док љубичасти сумрак подмукло плави бедеме наше двомилионске тврђаве, глас Громовника из крвожедних бувица већ ме очински милује. Љубазан, топао, благоглагољив, да човек не поверује: честита ми рођендан, и то јубиларни! четрдесет пети, како се само сетио кад сам и ја тај баксузни датум заборавио; чека ме, каже, и пригодан поклон од колега из ПрКоСС-а, мало изненађење, клибери се шеретски. А онда, умећем Нечастивог, у трену мења боју гласа и интонацију, суморним прозуклим полушапатом каже ми како хитно треба да кренем на задатак, у питању је петогодишње дете у критичном интервалу кошмара, преостали спасиоци су на удаљеним локацијама, једино ја могу стићи док можда не буде прекасно. И док пакујем у торбу потребне алатке и навлачим моју непромочиву спасилачку униформу, са чуђењем опајам да ми ноге клецају, мада сам одморан, свеж. Спуштајући се, са сваким лунарним хватом задихано слутим одроњавање, свака ми је стопа сада наједном искушење, потмула сумња да ћу се почетнички саплести и сурвати. Савлађујем с тешком муком последњу стрмину, осврћем се око себе и под косим зраком неонске рекламе са суседног солитера

разазнајем руке, рамена и лице, не претерано симпатично. Плаво-косо детешце, кошчато, истурених јагодица, са ситним пегама по лицу; њух ме не вара, већ је успело да се умокри од језе. Има, на први поглед, уобичајену ноћну мору те инфантилне доби: пропадање, стрмоглаво, са све већих висина у све дубље и безданије поноре. Но, кошмар тог људског младунчета, убрзо увиђам, необичнији је од других које сам у свом послу сретао. Пропадајући у сну, он тоне незадрживо ка магми прапочетка, снивајући доживљава регресију на заборављене стадијуме бивања: глатку детињу пут смењује густо, чекињасто крзно, крзно бришу крљушти и пераја, а њих слузава кутикула ваљкастог црва, и талус мрког лишаја, све до каплица коацервата. Стрмоглавом брзином обрушава се кроз завојити тунел, прелазећи у магновењу од неколико минута стотине милиона година, да коначно сједини се са маглинама незнатних сазвежђа, да буде ништа и све.

Тек сада опајам на њему тамноноранцасти пуловер, зарозан прилично, мокар од бунила, сигурно су заборавили да му га скину. Гле, исти такав и ја сам једном имао, у њему би ме успављивали, и сликали ме редовно, за рођендане, сећајући ме почетка. Осећам како ми се усне, налик нападнутим змијама, саме узвијају, гмижу и сикћу, заједно с његовим у кошмару уснама; и дах из његових мајушних плућа, млак, испрекидан, шиштећи избацују моја раскриљена уста, у амбис претворена. Ко ће се сада у ову спиљу спустити и ишчупати ме? ко извући одавде одакле ме је пре много дана она извлачила, она која ме на свет донела, да убрзо потом сама ископни, из јаве без трага абдицира? Сви су сада спасиоци хиљадама стопа далеко од мене, заглибљени у петпарачким морама домаћица, у параноичним сновиђењима дементних умировљеника, у плесним кошмарима аскета, препуним разобручене опцености. Никога од њих Громовник неће ни помислити да позове мени у помоћ, ово је пропадање петогодишњака чувао само за мене, и зашто онда оклевам, као укопан стојим... Признајем себи: да, страх је то, да нећу малиши помоћи, већ ћу и сам суновратити се у његов злосан, злосан тај што цери ми се као друг најстарији; да, срам је то, што остарио сам а нисам од овог пегавог детета ни корак мрднуо. И опијеност у исти мах, опчињеност кошмаром тим, као да све за чим сам годинама жудео, чему имена нисам знао, сад ми је надхват руке. Размотавам ужад, навлачим масивне гумене хваталке на њих, сад ћу се пажљиво тим кукама закачити испод његових пазуха, порцелански крхких, обухватити му голуждрава рамена, бокове и колена, сад ћу, сад...